

Ein føroyskur olju-politikkur

Oddagrein

FELAGIÐ Føroya Oljuindnaður er nú aftur í fokus. Tað er stutt síðani, at felagið saman við oljufeløgum skipaði fyrri ráðstevnu í Norðurlandahúsinum. Tann ráðstevnan snúði seg um eina komandi føroyska oljuvinnu við serligum atlit til, hvussu føroyskur idnaður kann vera við. Eisini varð nógv røtt um eina leitingarfazu á føroyskum øki.

NÚ leggur Føroya Oljuindnaður aftur til brots. Karmurin er aftur Norðurlandahúsið, og limirnir í felagnum og innboðin verða við. Meðan tað seinasta var Amerada Hess bólkurin, sum sponsoraði ráðstevnuna, er tað nú norska oljufelagið SAGA, sum er sponsor.

EVNID er sjálvandi eitt annað. Ráðstevnan fer at viðgera, hvussu fiskivinnan og oljuvinnan kunnu virka saman í sátt og semju í einum litlum samfelag, og annars verður stórir partur av henni eisini at viðgera tann týðning og ta ávirkan, sum oljuindnaðurin hevur á eitt lokalsamfelag.

MONG dømi er um lokalsamfeløg í Noregi, sum hava notið sera gott av menningini av oljuvinnuni - og úttan at hesi samfeløg hava mist síni uppruna eyðkenni, mentan osfr. Hetta og annað fara vit at frætta um á ráðstevnuni, sum verður í dagnum 2. og 3. juni.

NÚ kann ein altíð tjakast um, antin tað er rætt at hava enn eina ráðstevnu um oljuspurningin so skjótt eftir ta fyrstu. Hinvegin eiga vit helst at vera fegin um, at Føroya Oljuindnaður ynskir at kunna Føroya fólk um ágóðar og vandar við eini oljuvinnu og at lagt verður upp til tjak í føroyska samfelagnum.

LONGU í heyst fer so lógtingið at hava eitt aðalorðaskifti um allan oljuspurningin. Tá fer tað eisini at viðgera uppskot til oljulógávu og reglur fyri útbjóðing. Her er talan um tyðandi og stórar avgerðir, sum skulu takast av okkara politikkarum, og tí má ein bara siga tókk til Føroya Oljuindnað fyrri at hava skapt tingmonnum o. o. eitt betri grundarlag til at viðgera málið undir tí komandi orðaskiftinum. Tískil halda vit, at umrøddu ráðstevnur eru sera kærkomnar.

LYKLAORDINI í hesum kunnu vera so nógv, men eiga at samanfatast við einum orði, nevniliga Føroyskur Oljupolitikkur. Sjálvandi er talan um eina altjóða vinnu, men hetta málið snýr seg fyrst og fremst um, hvussu vit sjálvi vilja skipa eina komandi oljuvinnu á føroyskum øki - eftir okkara eigna leisti og tað vil aftur siga eftir okkara tørv. Hóast tað eru tvey, sum halda, at tað er dekan av tíðliga at viðgera ein komandi oljupolitik, áðrenn vit vita nakað um olju og gass - og at vit heldur áttu at brúkt kreftirnar til at ment fiskivinnuna - so er tað rætt longu nú at seta út í kortið. Harfyri verður ikki sagt, at vit í dag eiga at seta upp skráddaraseymaðar føroyskar niðurstøður og loysnir. Tað vit eiga at gera er at sýgja til okkum alla hugsandi vitan um hetta fremmanda elementíð og seta tað inn í ein føroyskan samanhag, at birta liv í og halda liv í einum framhaldandi orðaskifti so hvørt vit koma nærri einum itøkiligum útviklingi.

TAD er ómetaliga týðningarmikið, at vit øll gera okkum tankar um hesa stóru avbjóðing. Tí tað eru fyrst og fremst vit sjálvi - tó eisini lutvist saman við oljufeløgum oo - sum skulu seta kósina. Vit skulu gera okkum greitt, hvat tað verður fyrri ein avbjóðing uppá gott og ilt, sum skjótt fer at standa okkum í bði - um t. d. fleiri stórar oljukeldur verða funnar á føroyskum øki. Oljufelögin vilja náttúrliga hava sum mest í gongd, spurningurin er, hvat íbúgvarnir her vilja skal henda næstu mongu árin. Hetta er tað, ið vit vilja kalla føroysku oljupolitikur. Land okkara er so lítið, at vit eru tvungin til longu nú at gera okkum tankar um, hvør ávirkanin verður á samfelagið, um landgrunnurin flýtur á olju ella gassi. Hetta eiga vit atgera parallelt viðleitingini. Vit eiga at meta kolvetni sum eitt tilfeingi, men hetta tilfeingi skal setast inn í ein føroyskan veruleika. Hetta er tað vit skulu brúka amboðið føroyskur oljupolitikkur til.

Sosialurin

Politiskar hugleiðingar

Tann altavgerandi lívstreyt-in fyrri einum og hvørjum vøkstri her á fólki er, at røtin hevur góðar gróðrarum-støður. Og henda treyt er tann sama, um talan er um ta minstu blómuna, sum eygað nóg illa fæst á, ella ta størstu og prúðastu eikina.

So ta vit í náttúruni frøast um eina vakra blómu ella eitt vakurt træ, so skulu vit minnast til, at tað, sum tryggjar henda vakurlleika, liggur fjalt undir moldum. Somuleiðis eiga vit at vita, at um vit skera røtina burtur, tá fúnar alt liv, sum er oman fyrri svørðin.

Henda litla mynd úr okkara náttúru hóskar eisini sera væl til okkara politiska liv. Fortreytin hjá øllum politikkarum og politiskum hugsjónum er, at aftan fyrri stendur ein bólkur av partafólki, sum stuðlar og stimbrar tað útinnandi politiska arbeiðið. Tí er tað so ómetaliga neyðugt, at grasrøturnar í politiska arbeiðinum eru virknar og hava møguleika fyrri ávirkan.

I Føroyum hava vit stórra áhuga fyrri politiskum felagsskapum og politiskum virksemin, eini vanligt er í okkara grannalöndum eitt nú Danmark. Og hetta eiga vit at gera okkum fyrimunir av.

Men greitt er, at politiska felagslífið ikki hevur okkara áhuga bert fyrri, at vit ta hava eitt høvi at mótast. Vit skipa okkum í felag, tí vit hava nakað til felags. Vit hava nakað, sum vit saman trúgva uppá. Vit hava nakað, sum vit vilja stríðast fyrri og heru øðrum boðskapin um.

Út frá hesum kann tað ongantíð sigast ov ofta, hvussu neyðugt tað er fyrri okkara flokk, at vit øll hvør í sínum lagi hjálpa til, soleiðis at politiska felagsarbeiðið er virkið. Tí trívast grasrøturnar, so skal politiska arbeiðið í fremstu røð eisini trívast.

Hetta er avgjørt beinagrindin í politiska virkseminum.

Eins og vøruframleiðarin sum grundlæusening hevur at syrgja fyrri at røkja sínar kundar og sín marknað og enn ta leita upp nýggjan marknað, soleiðis skulu vit røkja okkara bakland, eins og baklandið eisini má røkta teir útinnandi politikararnar. Virkar hetta samstary nøktandi, er eisini møguleiki fyrri, at nýggir limir leggjast til.

I útinnandi politiska arbeiðinum kennir ein seg ofta einsamallan úttan tann neyðuga partapolitiska stuðulin. Hetta er ikki annað enn eitt vanligt fyribrygdi, sum ta ber til at gera nakað við, um annars vilji er til

tess. Ikki tí, í seinasta enda verður tað ofta politikkarin einsamallur, sum tekur avgerðina.

Serliga í einum samgongusamarbeiði er vandi fyrri, at teir nógvu semjurnar fáa teg at glíða í tí flokspolitisku hugsjónini. Eisini kunnu teir samfelagsligu treytirnar sum t.d. figgjastøðan og búskapurin gera, at ta tekur avgerðir, sum eru ávirkaðar av hesum. Tað er nú einki galið í tí, men ta ta verður ov pragmatiskur, kanst tú lættliga glíða í hugsjónini og grundsjónarmiðinum.

Mangan verður sagt, at politikkarar bert fjórða hvørt ár søkja út aftur til veljaran og limirnir. Hetta er partvist rætt, men í øllum førum ber til at bota um hetta. Men her er leikluturin hjá felagnum og teimum ymsku felagsnevndunum av týðningi. Tað má verða so, at tað eru felögin, sum leggja felagsarbeiðið til rættis.

So, vilja vit øll hvør í sínum lag fáa hesi viðurskifti og hetta samspelið at virka, so ber ta til. Tað er í seinasta enda upp til okkum sjálvi.

Men hetta leiðir okkum til tann næsta týðningarmikla spurningin, og tað er motivatiónin í politiska virkseminum.

Eg hevði fyrri tíð síðani eitt prát við íslending um m.a. politisku støðuna í Føroyum. Tá eg nevndi, at vit í Føroyum høvdu fingið ein útbrotaraflokk úr javnaðarflokkinum, segði hann, at teir í Íslandi nýttu eisini høvdu sínar royndir av slíkum. Men tað visti seg, at hesir protestflokkar sjáldan livdu longur enn eitt valskeið. Hetta er sjálvsagt ein uggi fyrri okkum javnaðarfólk, men hin vegin kunnu vit eisini meta um, hvør orsøkin er til, at politikkarar protestir ikki halda longur enn

t.d. eitt valskeið.

Jú, orsøkin er sera einföld. Tað ber ikki til at fasthalda ein bólk av fólki, sum bert hava tað til felags, at tey eru ónøgd. Ónøgdin visir seg tilbetur bert at kunna savna fólk eina stutta tíð. Ónøgdin er ikki konstruktiv.

Treytin fyrri og orsøkin til, at føroyingar hava savnast um javnaðarflokkarnar nú í meira enn 70 ár, er, at henda hugsjónin er viðkomandi og konstruktiv. Tað er sanniliga ikki tí, at javnaðarfólk hava verið permanent ónøgd, hóast nógv eru tað av og á. Hugsjónin nemur við nakað grundleggjandi menniskjaligt, sum flest okkara hava fingið frá Skaparans hond og partvis hava fingið inn við móðurmjólki. Júst tí kann okkara hugsjón framhaldandi binda okkum í ein felagskap og fær nøkur okkara til heilt og fult út at brúka alla okkara orku upp á at fremja hana.

I so máta er okkara útinnandi politiska virksemin sera meinilíkt tí, sum fer fram á tí kristiliga vígvøllinum. Hesir hava eisini eina hugsjón og ein boðskap, sum teir vilja fram við. Men hesin boðskapur er konstantur, t.v.s. at hann er tann sami í dag, sum hann var fyrri smáum 2000 árum síðani.

Men ein politisk hugsjón skal alla tíðina endurnýggjast hóast grundsjónarmiðini eru tvey somu. Virkisráðin skal alla tíðina tillagast teimum broytti viðurskiftinum í samfelagnum. Vit

mugu ongantíð koma í ta støðu, at vit umboða ein flokk, sum ikki er opin fyrri broytingum. Vit mugu fyrri alt í verðini ikki støða upp. Júst hetta ger tað politiska arbeiðið so áhugavert, tí tað eru vit sjálvi, sum skulu syrgja fyrri, at flokkurin endurnýggjast.

Tað er neyðugt fyrri ein livandi politiskan flokk alla tíðina at fylgja við og seta út í kortið av nýggjum. Og eins neyðugt er tað, at nýggjar stóðutakanir verða framdar á breiðum flokksligum grundarlagi.

Men hetta er eisini ein avgjørd fortreyt fyrri, at nýggir limir skulu melda seg inn í okkara felag. Útdómurin vil hava, at tey eru við í einum felagsskapi, sum er »up to date«, og sum eisini tekur ser av júst teirra trupulleikum.

Fyri at venda aftur til myndina við náttúruni, sum eg byrjaði við, so kunna vit siga, at vit, sum eru politiskt aktivir, vit eru tann í gásar-eygum vakra blóman, vit siggja oman fyrri svørðin, meðan tit, sum eru álitið í okkara limafeløgum, tit eru røtin, sum gevur blómuna ta neyðuga fòðsluna. Harafturat syrgja tit fyrri, at blóman ikki fer um koll, um eitt vindblak skuldi komið framvið.

Men okkara felags hugsjónarlaga arvagóðs um eitt solidariskt samfelag, har menniskjunnar eydna og trivnaður og vælferð er endamálið við politikki okkara, og hugsjónin, har vit út frá grundsjónarmiðinum í demokratiskari sosialismu menna, styrkja og byggja út okkara vælferðarsamfelag, har vit virða hvønn annan sum javnbjóðis medmenniskjur, tað er tað maldin, sum røtin livir í, og sum gevur henni lívs-sevjun.

Einki av hesum kann standa einsamalt.

Jóannes Eidesgaard

LANDS-FUNDURIN '97

verður á Skúlaheiminum í Klaksvík 25.-26. apríl

LANDSFUNDARVEITSLAN

í sambandi við landsfundin verður veitsla á Skúlaheiminum leygarkvøldið 26. apríl. Kostnaður kr. 150,- fyrri hvønn.

Føroya Javnaðarflokkur